

30.4.2014

Eduskunnan lakivaliokunta

M 10/2013 vp: Kansalaisaloite avioliittolain ym. lakien muuttamisesta (KAA 3/2013 vp)

ASiantuntijalausannon täydennys lakivaliokunnalle

Lakivaliokunta edellytti kokouksessaan 2.4.2014, että Väestörekisterikeskus toimittaa lakivaliokunnalle arvion kansalaisaloitteen johdosta aiheutuvista muutoksista väestötietojärjestelmään kolmen eri vaihtoehdon pohjalta. Nämä vaihtoehdot ovat:

- 1 Kansalaisuusaloite hyväksytään sellaisenaan, jolloin sekä eri että samaa sukupuolta olevat voisivat solmia avioliiton eikä uusia parisuhteita voisi rekisteröidä. Rekisteröidyn parisuhteen voisi kuitenkin muuttaa avioliitoksi ilmoituksella maistraattiin.
- 2 Rekisteröidyn parisuhteen oikeusvaikutuksia muutettaisiin vastaamaan avioliittoa, mutta se jäisi edelleenkin eri instituutioksi.
- 3 Avioliiton rinnalle tulisi samaa sukupuolta olevia varten ns. pariliitto, jolla olisi samat oikeusvaikutukset mutta eri nimi. Rekisteröity parisuhde jäisi myös käyttöön.

Yleistä kustannusten muodostumisesta

Ehdotettujen lainmuutosten aiheuttamien järjestelmämuutosten arvioituihin työmääriin sisältyvät paitsi sovellusten muuttaminen myös niiden testaaminen tehtyjen muutosten oikean toiminnan varmistamiseksi. Lisäksi on huomioitava, että aina kun tehdään tietojen ylläpitoon muutoksia, joudutaan tarkistamaan ja testaamaan ja ehkä muuttamaan ja taas testaamaan myös tietopalveluohjelmia, joilla väestötietojärjestelmään tallennettuja tietoja luovutetaan (VTJkysely, poimintapalvelu ja muutostietopalvelu, sisältäen Tilastokeskuksen erillisjärjestelmän).

Väestörekisterikeskus käyttää väestötietojärjestelmän kehittämiseen ja muuttamiseen ulkoisia järjestelmätoimittajia. Tässä on arvioitu eri vaihtoehtojen aiheuttaminen muutosten kustannuksia vain ulkoistetun työn osalta. Niihin ei siis sisälly muutosten edellyttämä Väestörekisterikeskuksen oman henkilöstön virkatyö. Euromääräiset kustannukset on arvioitu järjestelmätoimittajien tämänhetkisten hintojen perusteella.

Edellä mainituin perustein Väestörekisterikeskuksen arvio eri vaihtoehtojen kustannuksista on seuraava:

Vaihtoehto 1: Kansalaisuusaloitteen hyväksyminen sellaisenaan

Muutosten toteuttamisen aiheuttama työmäärä koostuu avioliiton esteiden tutkintasovelluksen, adoptiosovelluksen sekä avioerosovelluksen sukupuolitarkistusten muuttamisesta sekä uuden vihkitedon ylläpitosovelluksen rakentamisesta. Nykyinen

30.4.2014

vihkisovellus on jo hyvin monimutkainen ja siinä on esimerkiksi lapsen sukuasemaa ja kansalaisuutta koskevia automaattipäätelyjä, jotka eivät koske samaa sukupuolta olevia aviopareja. Siksi on yksinkertaisempaa rakentaa uusi sovellus kuin muuttaa olemassa olevaa sovellusta. Lisäksi rekisteröidyn parisuhteen muuttaminen avioliitoksi pakottaa ottamaan käyttöön uuden parisuhteen alkamis- ja päättämistavan, jotta tapaukset voidaan esimerkiksi tilastointia varten poimia väestötietojärjestelmästä.

Väestötietojärjestelmään tehtävien muutosten kokonaiskustannukset olisivat tässä vaihtoehdossa noin 170 000 euroa.

Vaihtoehto 2: Rekisteröidyn parisuhteen oikeusvaikutusten muuttaminen vastaamaan avioliittoa

Lainsäätäjän tulee tässä vaihtoehdossa ratkaista myös kysymys siitä, koskisiko oikeusvaikutusten laajentaminen myös jo rekisteröityjä parisuhteita.

Tässä vaihtoehdossa muutosten toteuttamisen aiheuttama työmäärä koostuu parisuhteen rekisteröintiä koskevan tiedon ylläpitosovelluksen muuttamisesta siten, että se mahdollistaa puolison sukunimen ottamisen ja muuttaa lapsen huollon yhteiseksi (jos lapsi on parin yhteinen ja toisen puolison yksinhuollossa). Lisäksi on muutettava adoptiosovelluksen sukupuolitarkistusta sekä avioliiton esteiden tutkintasovellusta.

Väestötietojärjestelmään tehtävien muutosten kokonaiskustannukset olisivat tässä vaihtoehdossa noin 120 000 euroa.

Vaihtoehto 3: Avioliiton rinnalle pariliitto, jolla avioliiton oikeusvaikutukset, rekisteröity parisuhde ennallaan

Tässä vaihtoehdossa jouduttaisiin muuttamaan väestötietojärjestelmän henkilötietojen tietosisältöä lisäämällä siviilisäätytietoihin uusi vaihtoehto ”pariliitto”. Tämän toteuttaminen vaatii siten myös VTJ -asetuksen muuttamista.

Tässä vaihtoehdossa muutosten toteuttamisen aiheuttama työmäärä koostuu kahden uuden ylläpitosovelluksen rakentamisesta, tietokantaan tehtävästä muutoksesta sekä avioliiton esteiden tutkintasovelluksen muuttamisesta tai uuden rakentamisesta. Lisäksi muista vaihtoehdoista poiketen on muutettava useita monimutkaisia sukulaistietojen poimintaohjelmia.

Väestötietojärjestelmään tehtävien muutosten kokonaiskustannukset olisivat tässä vaihtoehdossa noin 255 000 euroa.

Tietojärjestelmämuutosten rahoittaminen

Laajojen tietojärjestelmämuutosten yhteydessä ei ole tavatonta, että ennalta arvaamattomia muutostarpeita tulee esille vasta muutosten toteutusvaiheessa. Koska väestötietojärjestelmän laajassa kokonaisuudessa yksittäinen muutos vaikuttaa hyvin moneen kohtaan, on syytä varautua siihen, että lopulliset kustannukset ovat 10–20 % edellä esitettyjä kustannuksia korkeammat.

Koska kustannuksia ei ole huomioitu Väestörekisterikeskuksen nykyisessä määrärahaehyöksessä, ne tulisi lainmuutosten toteutuessa huomioida täysmääräisinä Väestörekisterikeskuksen kyseisen vuoden määrärahan mitoituksessa.

30.4.2014

Lainmuutosten voimaantuloajankohta

Väestörekisterikeskus toistaa myös kantansa siitä, että edellä esitettyjä tietojärjestelmämuutoksia ei ole mahdollista toteuttaa kansalaisaloitteessa esitettyssä aikataulussa. Kun tietojärjestelmämuutosten toteuttaminen voidaan aloittaa aikaisintaan vuonna 2015, Väestörekisterikeskus esittää, että mahdolliset lainmuutokset tulisivat voimaan aikaisintaan vuoden 2015 loppupuolella.

Lisäksi muutosten mahdollisimman häiriötön toteuttaminen puoltaisi yleisemminkin voimaantulon ajoittumista muuhun aikaan kuin alkuvuoteen.

Vaikutukset kansankirkkojen tietojärjestelmiin

Lopuksi Väestörekisterikeskus haluaa ottaa esille sen, että vaikka kansalaisaloitteen tarkoituksena ei ole kirkollinen vihkiminen samaa sukupuolta oleville, sekä evankelis-luterilainen että ortodoksinen kirkko joutuvat esitettyjen lainmuutosten toteutuessa kuitenkin muuttamaan omia tietojärjestelmiään. Muutostarve johtuu siitä, että myös näihin järjestelmiin on voitava merkitä kirkon jäsenen uusi siviilisääty tapauksissa, joissa kirkon jäsen on solminut avioliiton samaa sukupuolta olevan kanssa. Sama koskee muitakin uskonnollisia yhdyskuntia, sikäli kuin nämä saavat tietoja väestötietojärjestelmästä.